

רשימות

מאת משה פרלא

כ"ג לעצמאות ישראל

בחיים כמו בספרות יש תוך, לזו ודברים בגו ויש גם רעש ריק, אבק פורח וקצף על פני השטח. לעתיד ימוג הקצף, והאבק יפרח לו ורק גופי העובדות ימשיכו את קיומם.

אבל לפי שעה מכוסים פני הדברים ועיקריהם מעינו של המסתכל. מאחורי המסך של אבק ורעש מסתתרת הריקמה הפנימית ובמסתרים מצטרפות החוליות אחת לאחת וסמויה מעין רואים מתחשלת שרשרת ההיסטוריה והמסורת. יש והגיבורים עצמם שיד להם בריקמת ושזירת הדברים, מסנוורים מן האבק המתאבך סביבם. ביאושם הם משליכים את יהבם על שר ההיסטוריה. ההיסטוריה, הם מקוים, תוציא לאור משפטם ועלילותיהם יבהיקו בזיו המצוחצח של הזמן. זו חולשתם וזו פגימתם.

החווה לא פנה אף פעם למשפט ההיסטוריה. הוא חזו את הדברים כאן ועכשיו. האבק לא סינוור את עיניו והרעש לא החריש את אוזניו.

גם בישראל המחודשת נרקמים ברציפות ובלי-הרף מעשים גדולים המתלכדים לגושי היסטוריה מוצקים, המתבלטים ומזדקרים מעבר לזמנם ומעבר למקומם. אלא שהאבק הזמני והמערפל והרעש המסחרר (המתלווים למעשים) משמשים כסות-עיניים לגמדי-לילה ולעסקנים בלתי-קרואים הצודים דגים במים עכורים. האבק והרעש הם להם חומה.

23 שנות עצמאות כבר נקפו. טבעות-פלדה של היסטוריה יהודית מחודשת חושלו. השרשרת מתארכת ומתחזקת על אף מפריחי האבק והרעש מימין ומשמאל.

במעגלי הנצח

תנועת היהדות, מבחינה מהותית, בחלל ההיסטורי היא עיגולית, היינו נצחית שראשיתה נעוצה בסופה.

אנו קרובים כיום למוקד המרכזי של היהדות כמו היהודים שחיו אלפי שנים לפנינו והיו סמוכים יותר מאתנו מבחינת הזמן למעמד קבלת התורה בהר סיני.

כל הגישות ליהדות המתעלמות מאופייה הייחודי והעיגולי הזה יוצאות וידיהן על ראשן.

כל המידות הכרונוולוגיות והסוציולוגיות, המוסריות והרוחניות שמנו החכמים המודרניים ביהדות אינן תופסות כלל בשלימותה המהותית הבלתי-משתנה והבלתי-מתחלקת.

כגוף קוסמי חי ומושלם ובלתי-תלוי מכילה היהדות הכול («הפוך בה והפוך בה דכוליה בה»).

יהדות מפורקת לחלקיה אינה יהדות. אלה שניסו להעמיד את היהדות על המוסר בלבד, על שמחת החיים, על קיום המצוות או על ציביליזציה ותרבות בלבד לא ירדו לסוף כוונתה ומהותה המטפיסטית של היהדות. הללו אכלו את היהדות אברים אברים מן החי.

קני-המידה להערכת היהדות והיהודים הם שונים ואף לא זהים תמיד. חכמי התלמוד, שתפסו את היהדות תפיסה עמוקה ונצחית ושהאמינו בתורה מסיני ובתאריך מסירתה ליהודים, חזרו והוציאו את התורה עצמה ממעגלי הזמן החולף וההיסטורי. הם החזירו את תורת היהדות הנצחית למסלולה הקוסמי והעיגולי, לתנועת ההוויה האינסופית שקדמה לבריאת העולם.

מתמטיקה והלכה

כשם שבמתמטיקה משתקפת בבואתו של עולם, חוקי הטבע וחוקות שמים וארץ וכל הקוסמוס כולו, כך משתקפת בהלכה האמת הקוסמית של היהדות כולה. חכמי ישראל וגאוניה בכל הדורות שהשקיעו את מאמציהם הרוחניים בשיפור

וניפוי ההלכה, כיוונו כולם לאמת אחת, האמת המטפיזית המונחת ביסודה של עולם ההלכות.

האמת הקוסמית החזונית שמאחורי ההלכה האצילה על חכמי ישראל מזווה ומבינתה השופעת בהכרה ושלא בהכרה, יש שנשארו צמודים להלכה בלבד ויש שנתנו ביטוי לחוד לאותה סמיכות־פרשיות פנימית ועמוקה. לעיטוק צדדי נוסף זה קראו בשמות שונים: מעשה־מרכבה, פרד"ס, חכמת הנסתר וקבלה.

ההלכה היא שביל שהחזיקו בו רבים, לא כן הקבלה שהיתה ענין רק ליחידי סגולה, ליודעי־ח"ן.

טעו אלה שראו באנשי ההלכה אישים יבשים ומנותקים מלשדם התוסס והרענן של החיים. כך בדיוק טעו כל אלה שראו במתמטיקה מדע יבש ואת העוסקים בה — החכמים והפילוסופים העתיקים — מתעמלים רוחניים גרידא. חריפי־מח שאינם מן היישוב. עם בקיעת האטום בדורנו וסלילת־דרכים מכוונת היטב היטב בחלל הרקיע ועם כיבוש הירח, נתגלו פתאום טעמיה ותכונותיה הכמוסים והחיוניים של המתמטיקה. את האמת הזו העמוקה והמדויקת הרצופה בחכמת המתמטיקה, גילו חכמי יוון העתיקה והם שהצמידו יחד את שתי החכמות — פילוסופיה ומתמטיקה. בשתיהן חתר האדם לפענח תעלומי תבל. בשתיהן הגיע האדם למגע הדוק וחי עם סודות ההווה וחוקיה. יחס ההלכה לעולם הקוסמי־חזוני של היהדות הוא כיחס של המתמטיקה לעולם הקוסמי־פיסי.

